

xam (?), damunt un precipici no massa alt, hi han fet una borda) i a Cerc («d'aquells *fejans* de Cadí en diuen El Prat dels Isards», 1935), i en el Pallars Sobirà a Llarvén, Mont-ros, Adons, Manyanet, i també a l'Alta Ribagorçana («Los Feixancs» a Sant Orenç, 1957).

Amb una forma femenina d'això, entrem en domini aragonès, car En Casacuberta va recollir *fejanga* a Gistaín i a Plan (BDC xxiv, 170), i jo també vaig sentir-ho poc més a l'Oest (parlant de «Las Devotas», 10 a Badaín, 1965): car és sabut que en aquesta zona de l'Alt Aragó els grups de nasal + sorda es convertien fonèticament en grups com *ng*.

Encara amb això no exhaurim els derivats d'aquesta família: en la zona Pedraforca-Cadí hi ha la *Feixada de Prad-lón* sota Font-Cerdana, i a *Feixa-Cabrera*, pradells erms no lluny d'allà (on podem pensar en cabiroles i fins en cabres però no pas en conreus). *Feixon* té el seu centre a Bielsa: és un gran cingle: *O fešón Infiesto* (=cast. *enhiesto*); hi ha molts *fejóns* en l'encinglerat *Barranco de la Pella*, a la Cevadilla, etc.; però també es troba això a la Vall de Gistau (a Plan m'anomenen el de las Cucharas i el del Sastre), i entremig, a Saravillo, hi ha el *Feixon Giego* (=Feixà Barrat), i es va espatllar una bèstia a la part de Fornos, 25 per l'Ujero 'l *Fejón del Burro* (1965).

DERIV.: *Feixal*. *Feixar* m. *Feixat* m. *Feixenc*. *Feixerar*. *Feixet*. *Feixetó*. *Feixica*. *Feixola*. *Feixot*. *Afejexegar* o més aviat **enfejexegar l'herba* pall. 'fer-ne feixos': «una vegada seca la *mfejegám*» (Estaon, 1934).

CULTISMES: *Fasciat*, derivat botànic del ll. *fascia* 'faixa'. *Fascicle*, amb valor semblant, pres del ll. *fasciculus* 'petit feix', i també com a terme de bibliografia i bibliologia [1917, DOrt.], *fasciculat* o *fascicular* adj. [1868, SLitCosta]. *Fascinar* [1868, SLitCosta, però no s'usà quasi gens fins al S. xx, manca a totes les eds. de Lab., Bulb., Vogel], pres del ll. *fascinare* 'embruixar', derivat de *fascinum* 'bruixeria', que no és segur, però encara menys és inversemblant, que es vagi derivar de *fascis*; 10 *fascinator*; *fascinació*; *fascinant*.

*Fasquia*¹¹ [1274] 'peça dels arreis del cavall, espècie de cingla', de la mateixa etimologia que el cast. *fasquia* (mot més vivaç, i estès en aquesta llengua), o sigui de l'hispanoàrab *fašqīya* 'cingla del cavall', 'estola del sacerdot', i aquest, del gr. hellenístic i mod. *φασξία*, pres del ll. FASCIA 'faixa, franja'. La poca documentació catalana comprèn: «una *façquia* de seda e cinc de lana» en un doc. de 1274 (CaCandi, *MiscHi-Cat.* II, 275); «un mig cofre gran --- dins lo qual havia --- dos capcingles ho *faşquillas* bonas» en un inventari del S. xv, de la Pobra de Lillet (Serra) i Vilaró, *Pinós i Mataplana* III, 176) —forma en la qual la terminació àrabiga *-iya* ha sofert ultracorrecció en *-illa*—, i el doc. valencià de 1415 que dóna a conèixer *AlcM*.

L'etimologia i història d'aquest mot va quedar extensament demostrada en l'article del DCEC (FAZ-QUIA). Resumeixo. En castellà es documenta des de les *Partidas* i el *Libro de Alexandre*, c. 1260, i en la forma més coneguda i en diverses variants n'hi ha in-

formació nombrosa en totes les èpoques: el vers assegura l'accentuació en l'*Alex.*: «de tornos con *faşquias*, fuertes aguisamientos», etc. En hispanoàrab *faşqīya* «fascia», «cingula» es troba en *RMa.* (S. XIII), *faşqīya* en el Còdex canònic del Escorial de 1049, com a nom de l'estola o bena de tela que els sacerdots oficients duien entorn del coll i penjant a tots dos costats del cos, hebreu rabínic *faşqia* «faja de pecho, lista de toca, faldilla, ligas» (Simonet, s. v. *faşquīya*; Dozy, *Suppl.* II, 271a). Com veieren Dozy, M-Lübke i d'altres, la *q* i l'accent són prova que no va arribar directament a l'àrab, i menys al romànic, des del llatí, sinó a través del grec, on efectivament es troba *φασξία* en papyrus del S. III, en glosses greco-llatines i en altres fonts tardanes, i avui sobreviu en el llenguatge modern, especialment en el grec de la Magna Grècia, amb el sentit de 'bolquers' i 'feix, paca, paquet' (Rohlf, *EWUG*, 2299).

Del mateix origen ha de ser el val. *faixcar* «cudria, trencilla de esparto» (Lamarca, *Dicc. Val.*, 1839-42) o *feixcar* «cordeta d'espart cru» (MGadea, *Voc. en seccions*); «soguilla de esparto crudo en forma de trenza, de un dedo de grueso, con que se ensogan los serones y espuestas» (Escrig),¹² activitat que és la que s'expressa amb el verb *faixcar* usat per MGadea: «un roll de cordell que van *faixcant* del manoll del espart que duen al sobaco» (*T. del Xè* I, 106): sens dubte es formà primer un verb *faşkişar* aviat contret en *faşkşar* per una simplificació del grup ultracomplex *-işkiş-*, intervenint-hi la dissimilació i la posició dèbil de la vocal dissimilada davant (o bé darrere) de l'accent. El verb *faşquiar* en efecte és molt antic en romànic, car ja el trobem per a «cinchar (el caballo)» en una obra alfonsina, el *Libro de los Cavallos* del S. XIII (ed. Sachs, 65.19). A Olocau de Carraixet, gran terra d'espart i d'esparters, m'explicava un, el 1962: «l'espart el *fáčken*, en fan *fačkár*: el trenen, en fan una espècie de *májša*» o 'madeixa'. A aquests esparters els devien cobrar el *dret del faixcar* esmentat en dos docs. val. (1427, 1469, *AlcM*). És versemblant que a la *ix* de *faixcar* vagi contribuir la influència de la de *maixa* < *maéixa* < *madeixa*; també a Olocau usaven *fáčka* «flet d'espart de forma allargada i subjectada per unes quantes nugasses», que els meus informants pronunciaven adés així, adés *faşška d'espart* («trenzilla»).

Per a d'altres possibles, i en part probables, derivats hispànics de *faşqīya* remeto al DCEC (notes 5 i 2, en particular). Un altre grup de mots en *fask-*, té els seus focus d'una banda en mossàrab occidental, magrebí i portuguès, d'altra banda a Occitània, i no prové de l'hellenisme llatinitzant *φασξία* (*fascia*), sinó d'un derivat ll. vg. de FASCIS, de forma bàsica *FASCALÉ o *FASCARTUM, amb un significat fonamental 'munt d'espigues, de garbes i d'altres fruits camperstres' (veg. el paràgraf 5t. del meu article i la seva nota 4). Comprèn el prov. or. *faşquero* «meule de blé», port. *fascal* 'munt d'espigues o de feixos de palla' [S. xv], àr. vg. (< mossàrab) hispànic i magrebí *faşqar* 'munt de qual-sevol fruit, munt de garbes' [*RMa.*, Abencuzman; marroquí, algerià], baix arag. *fascal* id. [*DAut.*, avui